En trasslig härfva. Proverb i en akt

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta proverb av **Helena Nyblom** (1843-1926) har digitaliserats av Dramawebben och anpassats för Projekt Runeberg i april 2016 av Ralph E.

En trasslig härfva

Proverb i en akt

af

HELENA NYBLOM

STOCKHOLM

Albert Bonniers förlag

Pris 50 öre.EN TRASSLIG HÄRFVA

PROVERB I EN AKT

AF

HELENA NYBLOM

STOCKHOLM

Albert Bonniers förlag

STOCKHOLM

Alrert Bonniers föri.agPERSONERNA:

KARL GUSTAF, junker, 22 år. MARIE LOUISE, fröken, 19 år.

Spelas i gustaviansk kostym.

STOCKHOLM

Alb. Bonniers boktryckeri 1904Scenen är en berså.

Första scenen.

MARIE LOUISE (kommer in, klädd i hatt och salopp. På armen har hon en ridikyl. Hon slår sig ned på en trädgårdsstol vid ett trädgårdsbord, öppnar ridikylen, lägger ät arbete på bordet och framtager därefter en docka gult silke. Hon öppnar dockan med en. sax och börjar nysta den. Den trasslar sig, och hon slänger den öfver ryggen på en stol, som står midt emo. henne, och försöker återigen nysta, — Det går inte brat Hon tar den åter frän stolsryggen och försöker reda ut den. Pion blir allt mer och mer nervös, plockar häftigt med fingrarna, stampar med foten. Under arbetet med härfvan lyfter hon plötsligt upp hufvudet, lägger fingret på läpparna och lyssnar. Hon småler och ser lycklig ut, går så sakta bort och tittar ut genom grenverket Återvänder hastigt, sätter sig raskt ned på stolen och börjar sä åler ifrigt alt reda härfvan.•T7

— 4 —

Andra scenen.

KARL GUSTAF. MARIE LOUISE.

Karl Gustaf inkommer hastigt med upprördi utseende. Han tycks icke lägga märke till Marie Louise, men går rakt fram emot publiken och stirrar framför sig.

MARIE LOUISE.

Karl Gustaf!

(Han tycks inte höra)

MARIE LOUISE {ropar åter).

Karl Gustaf!

KARL GUSTAF.

(vänder sig beslört emot henne).

Var det någon som ropade? — Jaså du — Marie Louise!

.MARIE LOUISE.

Ja, just jag, med din tillåtelse.

KARL GUSTAF.

Ursäkta mig — men hvad var det du sade? MARIE LOUISE.

Jag tilllät mig att säga Karl Gustaf. Är det inte du?— 5 —

KARL GUSTAF

(tar af hatten och far med handen genom håret).

Kanske!

MARIE LOUISE.

(ser på honom).

Du tycks inte vara alldeles sake» på den saken?

KARL GUSTAF.

Nej — uppriktigt sagdt! Jag känner inte mera igen mig själf.

(Marie Louise ser länge på honom och brisler därpå i skralt.)

MARIE LOUISE

(pekar på stolen, som står midt emot henne).

Sätt dig där, lilla Karl Gustaf, och hjälp mig reda ut den här härfvan. Jag finner hvarken ut eller in på den.

KARL GUSTAF.

Du sa något! — Hvem kan reda ut denna härfva? — Jag finner hvarken ut eller in på den.

(Marie Louise ser forskande och allvarsamt på honom. Karl Gustaf haller nu härfvan. Han sträcker ut benen framför sig, låter hufvudet sjunka och armarna hänga slappt ned.)

MARIE LOUISE

(rycker i silket).

Inte så! Inte så! Upp med armarna, Karl Gustaf!— 6

KARL GUSTAF

(med ett häftigt utrop).

O!

(Han sträcker ormarna högt i vädret.)

MARIE LOUISE.

Men, Karl Gustaf! Du drar för hårdt! Hvad tänker du på?

KARL GUSTAF.

Hvad jag tänker på? Detsamma som jag tänkte på i går.

' MARIE LOUISE.

Och kan man kanske få veta hvad du tänkte på i går?

KARL GUSTAF (morlil).

Detsamma som jag tänker på i dag och hvarje

dag.

MARIE LOUISE

{nystar raskt).

Det där blir man just inte klok på.

{Hon rycker i hårfvan.)

karl gustaf (upprörd).

Klok I — Sa du klok? — Tror du att här är tal om att vara klok! — Vansinne är det! Vildt, hemskt vansinne!

(Han skakar på hufvudet och stirrar henne rakt in i ansiktet.)MARIE LOUISE.

Herre Gud, Karl Gustaf, du riktigt skrämmer mig!

KARL GUSTAF.

Stackars lilla lamm! Blef du rädd ? — Men jag rår inte för det. — Du ser här en människa, som går på afgrundens rand! Om några timmar är jag kanske inte mera till. Hade du inte fångat mig i den här garnhärfvan, så hade det kanske redan varit gjordt.

marie louise ('bestämdi).

Karl Gustaf! Hvad är det? — Nej, nej, släpp inte härfvan! — Hvad är det, som har kollrat bort dig så förskräckligt och kommer dig att säga så stygga, riktigt slygga saker?

KARL GUSTAF

(silier en stund tyst, därpå säger han högtidligt).

Marie Louise! Har du nånsin varit kär?

MARIE LOUISE.

Jag? — Jo! — Nej! — Det vill säga — jag vet verkligen inte.

KARL GUSTAF

(slår ifrån sig med härfvan).

Men då vet jag, att du inte har varit det. — Den stackarn, som råkar i kärlekens garn, han vet minsann af att han är där, ty, ser du, kärleken är marter. (Han far upp och skriker i ansiktet på henne.) Marter!MARIE LOUISE

(håller handen afvärjande för bröstet).

Så förskräckligt 1

KARL GUSTAF.

Förskräckligt i Jo, du kan tro det är förskräckligt.

MARIE LOUISE.

Och jag som trodde, att kärleken var lyckai

KARL GUSTAF.

Barnsligheter, lilla Marie Louise, barnsligheter! — Skall jag säga dig, hvarpå man känner igen den verkliga, förtärande kärleken, den som slukar eld och trampar på skorpioner?

MARIE LOUISE.

Ja, om du ville vara så snäll. — Släpp inte härfvan!

KARL GUSTAF.

Jo, ser du! Först förlorar man all aptit. — Bara åsynen af en stekt höna väcker ens äckel. Ja, till och med det ädla vinet smakar en som malört och gift.

MARIE LOUISE.

Så rysligt ledsamt!

KARL GUSTAF.

Ja visst! Men du kan väl förstå, att inte kan kärlek ha att skaffa med något så simpelt som mat,— 9 —

— Mat och kärlek! Fi done! — Och äfven om man någon gång skulle kunna ha god lust till att smaka på en fågelpastej, så skäms man och vänder sig bort. — Inte kan en man, som har hjärtat uppe i halsgropen af kärlek, sätta sig ner och proppa i sig fågelpastej.

MARIE LOUISE.

Det måtte vara en bra ansträngande sak att gå så där och vara kär!

KARL GUSTAF.

Om det är? — Ack, Marie Louise! Dagar af kval! — Att inte tala om nätterna! — En man som är kär sofver aldrig — aldrig!

(Han slår sig för pannan.)

MARIE LOUISE.

Akta, akta mitt silke!

KARL GUSTAF

(låter armarna falla).

Sofver aldrig! ——————— Medan andra ligga

i sömnens ljufva ro, vakar han som en bild af sorgen. Den bleka månen ensam är hans vän. Med den talar han, till den gå hans suckar, den anförtror han sitt hjärtas hemlighet.

MARIE LOUISE.

Och hvad svarar månen på det där?KARL GUSTAF.

Månen? — Månen bara tiger. Tiger som ett godt barn.

MARIE LOUISE.

Ivan det då vara något egentligt nöje att anförtro sig till den planeten?

KARL GUSTAF.

Lilla Marie Louise! Här är inte tal om nöje. Här är tal om lidande. — Och för en man, som älskar, är allting lidande, utom att se det älskade föremålet. — När andra män och kvinnor tala, tillstoppar han sina öron och stänger sitt hjärta. — Allt, som försiggår kring honom, förefaller honom som ett tomt och intetsägande gyckelspel. Hans själ och hans tankar äro på annat håll. — Sakta, sakta, ohörbart för alla kring sig upprepar han timme efter timme med darrande läppar hennes älskade namn.

MARIE LOUISE.

Hvad det måtte bli förskräckligt enformigt 1

KARL GUSTAF.

Sådan är nu en gång kärleken!

MARIE LOUISE.

Och detta älskade namn? — Detta namn, som du tillbringar lifvet med att upprepa?— 11 —

KARI. GUSTAF.

Står det icke skrifvet på min panna? Står det inte att läsa i mina tårfyllda ögon?

MARIE LOUISE

(bojet sig frnm och tittar honom noga in i ansiktet).

KARI. GUSTAF.

Ser du icke? C—1—o—e, aok, Cloe!

MARIE LOUISE.

Som i går förlofvade sig med franska attachén!

(Hon tappar nystanet pä golfvel. Båda böja sig ner för alt leta efter det.)

KARI. GUSTAF.

Ja, det är slut! För alltid slut! — Här är ditt nystan!

(De resa sig och sälla sig i samma ställning som fönil.)

MARIE LOUISE.

Vi få försöka med en ny tråd. — Se så där — den här löper bra! — Och denna Cloe?

KARL GUSTAF.

Har jag älskat så, som endast jag kan älska. — Jag tillbad till och med spåren efter hennes fotsteg på marken. — En vänlig blick från henne var det lifselixir, hvarpå jag kunde dra mig fram i månader. Ett småleende från hennes läppar var den sol, som, som — som — ja, kort sagdt, jag tillbad henne.— 12 —

MARIE LOUISE.

Och hon? — Återgäldade hon i någon mån din ömma låga?

KARL GUSTAF.

Hvem förstår sig väl på kvinnan?

MARIE LOUISE

(iom garnet).

Här ä’ vi på en farlig punktl — Håll nu löst, så jag kan se att få tråden igenom.

KARL GUSTAF.

Kvinnan, Marie Louise, är ett mysterium. — Den ena dagen lyfte hon mig upp i Olympen, den andra nedstörtade hon mig till underjorden. — Hon älskarI Hon hatar! Hon älskar! Hon hatar! upprepade jag dag och natt för mig själf.

MARIE LOUISE

{om garnet).

Så där — nu är det klart! — Du var henne antagligen alldeles likgiltig.

KARL GUSTAF.

Likgiltig! — Det är väl nästan det mest kränkande som kan hända en man; — att blott uppväcka likgiltighet — — —

MARIE LOUISE.

Cloe kunde icke vara på annat sätt. Hon var ju likgiltigheten personifierad. — Kall som en is— 13 —

från topp till tå. Jag kan inte föreställa mig att hon skulle kunna bli varm för något i hela världen.

KARL GUSTAF.

Och den franska attachén?

MARIE LOUISE.

Var grefve och millionär.

KARL GUSTAF.

Du säger något, Marie Louise! — Hon var kall, förfärligt kall. — Jag tyckte nog ibland att hennes ögon —

MARIE LOUISE.

Svarta glaspärlor, — rama stenkolet!

KARL GUSTAF.

Men nog är hennes hy som ros och lilja!

MARIE LOUISE.

Ja, sällan har jag sett så godt puder som hon använder.

KARL GUSTAF.

Du vill väl ändå inte förneka, att hennes tänder lysa som pärlor och växa i hennes egen lilla mun?

MARIE LOUISE.

Och se ut som de där vore inpassade med konst. — Jag tål inte sådana där svarfvade tandrader utan den allra minsta lilla skavank.

KARL GUSTAF.

Som till exempel dina egna små spetsiga (titlar henne i munnen) hörntänder?

MARIE _LOUISE.

Som jag skulle vilja bita henne med.

KARL GUSTAF.

Har du någon särskild anledning att hata henne, lilla Marie Louise?

MARIE LOUISE.

Kanhända mer än du tror, Karl Gustaf. — Men låt henne vara. Ku försvinner hon ju för resten snart med sin franska attaché.

KARL GUSTAF.

Som tror, att hon älskar honom.

MARIE LOUISE.

Och så älskar hon blott hans titel och hans millioner. — Han kommer allt att få sina heta stunder.

KARL GUSTAF.

Ja, det är säkert! Jag ville minsann inte vara i hans kläder, hur väl de än äro sydda. — Men det är lagom åt honom, alldeles lagom.

(De utbrista båda i gapskratt.)

MARIE LOUISE.

Karl Gustaf! Ha ögonen med dig, annars få vi aldrig härfvan utredd.

KARL GUSTAF

(.silier och vander hufvudet raskt från den ena handleden till den andra, medan Marie Louise nystar).

MARIE LODISE.

Och hvad skall du nu sysselsätta dig med, då du inte mer är kär?

KARL GUSTAF.

Jo du, — jag skall hvila mig. — Det har varit en så ohyggligt påkostande tid. — Jag skall börja äta och sofva igen. (Han sträcker på sig.) Så skall jag börja gå ut och vara med folk igen ooh höra

på, hvad andra människor ha att säga. Det är

nästan, som jag skulle ha glömt mitt modersmål. Och så skall jag väl akta mig för att åter bli fast i

Amors garn, för jag skall säga dig, Marie Tjouise,

att detta att vara kär, det är inte att lefva.

MARIE LOUISE.

Och jag tycker att det är först med kärleken man riktigt börjar lefva.

KARL GUSTAF.

Sa’ du ja! — Jag tyckte, att du nyss sa’, att du inte alls visste, hvad det var att vara kär.

MARIE LOUISE.

På ditt sätt. — Nej, det känner jag lyckligtvis inte till. — Men på mitt. — Se så — nu är här stopp igen.

(De syssla med garnet.)

KARL GUSTAF.

Och ditt sätt?

MARIE LODISE.

Är ett helt annat.

KARL GUSTAF.

Och kan man få veta det?

MARIE LOUISE.

Om du lofvar att aldrig tala om det!

KARL GUSTAF..

Med hand på hjärtat! Paroll!

MARIE LOUISE.

Se till, att tråden håller! — Jo, ser du, jag tänker som så: den jag älskar, vill alltid finna mig älskvärd, och därför vill jag bli älskvärd mot honom och mot alla andra.

KARL GUSTAF.

Då tänker du som en riktigt snäll flicka.

MARIE LOUISE.

Den jag älskar, tycker om allt, som är vackert, och därför vill jag göra allt vackert"omkring mig, så att han helst vill vara, där jag är.

KARL GUSTAF.

Ah! Det är därför ingen ställer och styr med en sådan smak som du!— 17 —

MARIE LOUISE.

Den jag älskar, är inte så förskräckligt värst förståndig, och därför får jag försöka att bli mycket klok, så jag kan hjälpa honom att inte bära sig dumt åt.

KARL GUSTAF.

Jaså, han är en tölpl — Och du — med din smak! (Afsides.) Det upprör mig verkligen att höra.

MARIE LOUISE.

Jag får be dig att inte bruka okvädinsord om min älskade. Tölp? — Han är inte mera tölp än du är tölp. — Men han tycker om allt, som är godt och fint och präktigt och rikligt, och han har just inte så värst mycket pengar, så jag får lära mig att hushålla och arbeta för att få det att gå ihop, om jag en gång skulle komma att styra och ställa med hans hus.

KARL GUSTAF.

Ja, om alla flickor tänkte som du, så kunde man få mod att gifta sig.

MARIE LOUISE.

Och den jag älskar vill nog också se mig själf vacker, och därför försöker jag klä mig efter hans smak, intet bjäfs och grannlåt, intet smink och inga muscher —

KARL GUSTAF.

Och just som du är, är du allra sötast! »Just som en herdinna högtidsklädd 1» Din utvalde har tydligen god smak.

MARIE LOUISE.

Den allra bästa.

KARL GUSTAF.

Och han själf? — Ser han så pass hygglig ut som en annan vanlig människa?

MARIE LOUISE.

Ack, han är mycket vackrare än alla andra människor, både vanliga och ovanliga — åtminstone i mina ögonl

KARL GUSTAF (afsiålS).

Det där känner jag igen 1 — Har jag sett honom, Marie Louise?

MARIE LOUISE.

Många gånger, lilla Karl Gustaf. (Ser på garnet.) Hej, nu har jag åter alldeles trasslat in mig. — Herre Gud, hur skall man nu komma loss!

KARL GUSTAF.

Låt mig hjälpa dig! (De försöka reda ut garnet.)

MARIE LOUISE.

Så! — Nu få vi väl fortsätta igen och se till att få slut på det här.

KARL GUSTAF (tankfull).

Manga gånger 1 Har jag sett honom många gånger! — Och hvar kan det ha varit?»

MARIE LOUISE.

Här på Ekeby hvarenda sommar.

KARL GUSTAF.

Hvarenda sommar?

MARIE LOUISE.

Erån det vi voro barn. — Han var alltid med, — hela sommarferierna. Och julferierna också ibland.

KARL GUSTAF.

Det var ju jämt så många sommargäster här. — Men jag skulle väl ändå ha märkt... Hur länge har du älskat honom?

MARIE LOUISE.

Erån det jag kunde vara med och leka kurra gömma.

KARL GUSTAF.

Och då kurrade du med honom?

MARIE LOUISE.

Om jag gjorde I

KARL GUSTAF.

Och nu älskar du honom?

MARIE LOUISE.

Nu och alltid. — Här är knut; den kan man inte få upp. — Gif mig saxen. — Så!

KARL GUSTAF.

Och nu tänker du gifta dig med honom?

MARIE LOUISE.

Om han bara ville ha mig, så vill jag ingenting hellre.

KARL GUSTAF.

Vet du, Marie Louise, att jag kunde ha lust att spetsa den gynnaren på min värja.

Marie louise (skrattar).

Och jag försäkrar dig, att det skulle du aldrig ha hjärta till.

KARL GUSTAF.

En sådan kanalje — en sådan tölp! Komma och ta min leksyster och barndomskamrat ifrån mig! — Hvad förstår han sig på digl Hvad vet han om hvad du har varit och är för mig?

MARIE LOUISE.

A, det har väl inte varit så synnerligt mycket.

KARL GUSTAF.

Du skulle skämmas, Marie Louise. Du vet mer än väl, att ingen i hela världen har varit så god emot mig som du. Från det du var helt liten, var det, som om du skulle ha förstått, att jag var en stackars gosse utan far och mor, som kom till Ekeby för att i mina släktingars hem bli litet uppvärmd. Du var mot mig som den sötaste lilla mamma.

MARIE LOUISE.

Verkligen? — Att du minns det?— 21

KARL GUSTAF.

Och sedan då vi växte upp! Var icke ferierna ute hos er den lyckligaste tid på året? — Kommer du inte mera ihåg våra skogspromenader, våra ridturer upp emot bergen? — Har du glömt, när vi om hosten plockade nötter i hagen, och vi två hade samma nötpåse? — Tänk, hur ofta vi rodde ut på sjön i månskenskvällarna. Du med gitarren och jag med flöjten.

MARIE LOUISE.

Ja, allt det där är mycket härligt och så skönt att minnas.

KARL GUSTAF.

Men det är nu för dig i alla fall bara en bisak, en barndomslek, som du inte vidare tänker på, nu då du har gjort ditt val och ämnar gifta dig.

MARIE LOUISE.

De två sakerna gå mycket väl ihop.

KARL GUSTAF.

Kör dig måhända; men ingalunda för mig. — Tror du, att jag skulle kunna tåla, att en annan, en främmande, skulle ha första rätt till din vänskap — till din kärlek, — och jag komma i andra rummet? Tror du, jag skulle kunna uthärda att se dig vänta på en annan, vara törtrolig med en annan — ja, kort sagdt, älska en annan mera än mig.

MARIE LOUISE.

Sådant får man vänja sig vid, min vänl — Kör— 22 —

resten är dot knappast mer än en kvai t sedan du försäkrade, att du ämnade ta lifvet af dig för en viss Cloe.

KARL GUSTAF.

Å prat! — Du kunde väl aldrig tro, att det var allvar med den galenskapen?

MARIE LOUISE.

Du tillbad hennes fotspår. Du lefde på en blick från hennes ögon. Du sväfvade mellan Olympen och afgrunden — kort sagdt, du var spritt galen af kärlek.

KARL GUSTAF.

Marie Louise, — jag hade knappast ätit på fjorton dar!

MARIE LOUISE.

Af kärlek I

KARL GUSTAF.

Kalla det inte kärlek! — Kalla det vansinne, yra, dumheter, — inte kärlek.

MARIE LOUISE.

Och om hon nu hade velat ha dig, så vill du väl inte inbilla mig, att du inte hade tagit henne med uppräckta händer och fört henne hem som husfru på Stålsjö.

KARL GUSTAF.

Vet du, att det har jag aldrig tänkt på. — Jag har aldrig tänkt mig henne annat än i baldräkt i en festsal.— 23

MARIE LODISE.

Och dig för hennes fotter.

KARL GUSTAF

('rycker på axlarna).

MARIE LOUISE.

Ser du!

KARL GUSTAF.

Men med dig är det något helt annat. Du tänker verkligen gifta dig med denne obekante, som du i all hemlighet har kastat dina ögon på. — Du tänker glömma allt och alla för en person, om hvilken du själf säger, att han är inte vidare kvick, att han har ondt om pengar, — kort sagdt, en tölp, som inte är värd att lösa ditt skoband. Du tänker verkligen gifta dig med honom.

MARIE LOUISE.

Ja, det är min oomkullrunkeliga föresats — så vida han vill ha mig.

KARL GUSTAF

(teser sig och kastar silkeshärfvan ifrån sig).

Så är det också min oomkullrunkeliga föresats att göra slut på vår vänskap. — Jag har sagt dig det, jag ämnar aldrig låta mig nöja med att vara numro två. — Allt eller intet oss emellan.

MARIE LOUISE

(tar upp garnet).

Ack, så du trasslade till mitt silke, din otäckingl Hur skall jag nu kunna reda ut det.— 24 —

KARL GUSTAF.

Det ger jag den och den, basta Marie Louise. Du har ju din utvalde! Grå till honom och be honom klara saken.

MARIE LOUISE

{lar härfvan och går med den till Karl Gustaf, nigei och såger).

Skulle du då vilja vara så godi

KARL GUSTAF

(ser på henne).

Hvad menar du?

MARIE LOUISE.

Du anvisade mig ju själf att gå till — —

KARL GUSTAF.

Din utvalde!

MARIE LOUISE,

Och jag gick.

KARL GUSTAF.

Marie Louise!

{Marie Louise springer genom lusthuset och vill skynda ut genom ingången. Karl Gustaf springer efter henne, kastar garnhårfvan åfver hufvudet på henne och drar henne till sig.)

KARL GUSTAF.

Å nej du! — Nu springer du inte bort! Nu ska vi allt bli två om att reda den här härfvan.

Ridå.

Civilklädd. Lustspel i en akt af G. Kadelburg. 50 öre.